

Aanbiedingsbrief

Aan: De leden van de raad van de gemeente CAPELLE AAN DEN IJSSEL

Datum: 8 oktober 2024

Betreft: Aanbiedingsbrief Begroting 2025 inclusief Najaarsnota 2024

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden we u ter vaststelling de Begroting 2025 inclusief de Najaarsnota 2024 aan.

Het is voor het eerst dat de najaarsnota en begroting samengevoegd zijn tot één compacter document. We geven daarmee invulling aan een breed gekoesterde wens van de raad, het college en de organisatie om efficiënter om te gaan met de behandeling van de planning & control cyclus. Een moment om zowel terug te kijken naar het jaar 2024 - dat al weer grotendeels achter ons ligt - als vooruit te blikken op het jaar 2025.

Wie naar het financieel perspectief van onze gemeente kijkt, zal voor 2024 en 2025 tot dezelfde conclusie komen: dat perspectief was somber, is somber, en blijft somber. Bij de Voorjaarsnota 2024 kondigden we al aan dat we afstevenen op een begrotingstekort voor het jaar 2024, hoewel dat tekort iets kleiner lijkt te worden dan destijds werd gedacht. Een tekort dat we moeten dekken door de algemene reserve in te zetten. Daarmee creëren we een – op papier – sluitende begroting. Een ingreep die ook voor 2025 is toegestaan en die we zullen moeten doen.

Maar in de jaren die volgen loopt het tekort snel en fors op. Bijna elke gemeente heeft door het 'ravijnjaar' te maken met deze situatie. Het Rijk voorziet ons van onvoldoende middelen voor de taken waar we als gemeenten verantwoordelijk voor zijn. Forse bezuinigingen dreigen, met alle gevolgen van dien voor onze voorzieningen en dienstverlening. Keer op keer is bij het (vorige en huidige) kabinet aangedrongen op maatregelen. Het lijkt aan dovemansoren gericht.

Om de regie op onze gemeentefinanciën in eigen hand te houden moeten we dus – hoe vurig we ook hopen dat het niet nodig zal zijn – voorbereidingen treffen om de staat van onze begroting ten goede te doen keren: op naar een in de meerjarenbegroting positief resultaat in 2029. In de tussenliggende jaren willen we het tekort zo klein mogelijk houden. Kortom: we moeten op korte en langere termijn maatregelen nemen. We stellen voor om de OZB-tarieven voor de categorieën 'woningen', 'niet woningen - eigenaar' en 'niet woningen - gebruikers' met 12,5% te verhogen. Dit leidt tot structureel extra inkomsten van meer dan 1,7 miljoen euro vanaf 2025. Een pijnlijke maar in onze ogen noodzakelijke maatregel, mede gelet op het feit dat het Rijk overweegt per 2026 een plafond in te stellen voor de groei van deze tarieven.

Daarnaast starten we meteen met het goed kijken naar onze gemeentelijke organisatie. We geven een bestuursopdracht aan de gemeentesecretaris om vanaf 2025 de lasten van de bedrijfsvoering terug te brengen. De opdracht wordt de komende tijd nader ingevuld en uitgewerkt. Hiervoor nemen we een taakstellend bedrag op in de Begroting 2025, dat gelijk wordt gesteld aan de extra OZB-opbrengst van 1,7 miljoen euro. Zo dragen onze inwoners, onze bedrijven en onze organisatie gezamenlijk de 'last'.

Over het proces om gezamenlijk tot maatregelen te komen voor de langere termijn leest u meer aan het einde van deze aanbiedingsbrief.

Najaarsnota 2024: financieel zwaar weer, maar gewoon aan de slag

'Terughoudendheid' was het kernbegrip voor 2024. Het financieel zware weer stelde ons voor enkele zeer pijnlijke keuzes: bijvoorbeeld om geen (extra) middelen beschikbaar te stellen voor het evenementenbeleid, het sport- en beweegbeleid en het Denk & Doe Mee-fonds.

Maar er is ook zeker wat positiefs te melden. Zo werd het Programma Wonen 2024-2028 'Goed wonen voor vandaag en morgen' vastgesteld waarmee we, mede dankzij de aanbevelingen uit het Rekenkamerrapport van vorig jaar, aan de slag kunnen met een stevige visie voor wonen op langere termijn. Met concrete acties om de betaalbare woningvoorraad uit te breiden, te zorgen dat Capellenaren passend wonen, de kwaliteit van de woningvoorraad op peil te houden, en te zorgen voor leefbare wijken.

Het in juni vastgestelde Beleidsplan Afval 'In een schone woonomgeving van afval naar grondstof' bevat maatregelen die een investering vergen, maar een aanzienlijke kostenstijging voorkomen, meer grip geven op inzameling en dumping en bijdragen aan onze milieudoelen. Dat gaan alle Capellenaren merken in hun straat en buurt.

In het Capels Akkoord is verkeersveiligheid benoemd als een van onze topprioriteiten om aan te werken. Een onderwerp dat enorm leeft onder onze inwoners, en niet voor niets. Uit cijfers blijkt dat het aantal (ernstige) verkeersgewonden blijft stijgen en dat de daling van het aantal verkeersdoden stagneert. In het in september door de raad vastgestelde Verkeersveiligheidsplan 2024 staan concrete actiepunten om de veiligheid direct te verbeteren: zo zijn bromfietzers niet langer welkom op fietspaden, wordt er kritisch gekeken naar maximumsnelheden, in het bijzonder rond schoolzones en winkelcentra en krijgen kinderen en ouderen die kwetsbaar zijn in het verkeer extra aandacht.

Begroting 2025: een pas op de plaats, maar blijven investeren

Uit de voorstellen die zijn opgenomen in de begroting blijkt dat we wederom kritisch hebben gekeken naar wat hoogstnoodzakelijk en onvermijdelijk is. Alles wat als 'beleidskeuze' aan te merken is, valt buiten de boot. We maken beleidsmatig dus een pas op de plaats.

Maar Capelle is een New Town. Een groeikern waar vanaf de jaren '60 in een kort tijdsbestek flink is gebouwd. Capelle is daarmee een krachtige middelgrote gemeente geworden. Die groei stelt ons nu voor een forse opgave: veel buurten zijn gelijktijdig aan herstructurering en vervanging toe. Nú investeren biedt niet alleen kansen voor de toekomst, maar voorkomt ook dat problemen die al spelen groter worden. De oproep van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) om noodzakelijke investeringen niet uit te stellen, moeten we als Capelle dus zeker omarmen.

Fysiek domein

En dat doen we ook. Dat blijkt wel uit de Omgevingsagenda, die we dit najaar vaststellen en ons voor 2025 en verder in staat stelt om voor de korte én lange termijn weloverwogen keuzes te maken voor onze stad en onze inwoners. Een goed instrument om nieuwe werkwijzen te introduceren, ruimtelijke en sociale opgaven te bundelen en regie in handen te nemen.

Dat krijgt in 2025 op meerdere plaatsen meteen handen en voeten. Zo starten we met het herinrichten van het bedrijventerrein van Capelle-West, waarbij vergroening en klimaatadaptatie belangrijke thema's zijn. Om onze lokale economie vitaal en toekomstbestendig te houden, is het van belang dat er voldoende ruimte blijft voor werken in onze gemeente. Daarom staat het behouden van de huidige werklocaties en bedrijventerreinen de komende jaren hoog op onze agenda.

Op andere plaatsen kijken we juist naar verduurzaming: Komend jaar voeren we het Capels Isolatieplan (CIP) uit, waarmee we Capellenaren die een koopwoning hebben met een slecht energielabel ondersteunen bij het verduurzamen van hun woning. We zien ook dat de vraag naar en het aanbod van energie verandert. Dat vereist een nieuwe aanpak met een infrastructuur waarin voor zowel warmte, koeling, als de opslag van energie voldoende ruimte is.

Soms is vervanging onvermijdelijk of een verstandige keuze. Zo nadert Sporthal Schenkel, gebouwd in 1984, het einde van de technische levensduur. Capelle is een vitale stad waarin sport, bewegen en ontmoeten een belangrijke rol spelen. Steeds meer inwoners zijn zich ervan bewust dat sport en bewegen hoort bij een gezonde leefstijl. Daarmee neemt de vraag naar sportaccommodaties toe. Daarnaast heeft de gemeente de wettelijke taak om te zorgen voor voldoende accommodaties voor het bewegingsonderwijs. In het Capels Akkoord staat dat een sporthal op Schenkel meerwaarde heeft en behouden moet blijven. Het college is van plan zich aan die belofte te houden: we hebben een voorkeur uitgesproken voor een nieuwe sporthal op de huidige locatie of op het naastgelegen perceel, met ruimte voor maatschappelijke en commerciële functies. Uw raad besluit gelijktijdig met deze begroting over de toekomst van de sporthal en de bijbehorende financiële consequenties.

Naast herinrichting, verduurzaming en vervanging, is ook groei noodzakelijk. Samen met onze partners blijven we bouwen aan de stad. Dat is hard nodig, want de uitdagingen zijn groot en er zijn duizenden woningen nodig. We werken hard aan het realiseren van woningbouwprojecten, zodat Capellenaren een geschikte woning kunnen vinden in de stad. Er komt een nieuwe huisvestingsverordening en we bereiden ons voor op de Wet betaalbare huur. Hopelijk krijgen hierdoor veel meer Capellenaren een eerlijke kans op een betaalbare (huur)woning.

Sociaal domein

Armoedebestrijding en bestaanszekerheid zijn speerpunten, waarop we al jaren fors inzetten en met onze plannen en besluiten van dit jaar gaan we daar voortvarend mee door.

Bijvoorbeeld met de Vervolgaanpak kinderarmoede 'Samen voor alle kinderen', waarmee we kinderen en hun ouders een steuntje in de rug geven. Op het gebied van bestaanszekerheid zien we dat de Rijksoverheid werkt aan de vereenvoudiging van het stelsel van sociale zekerheid. Hiermee wil men zorgen voor toegankelijke en begrijpelijke inkomensregelingen en voor een zeker en voorspelbaar inkomen. We sluiten hier graag bij aan met een plan dat we in het tweede kwartaal van 2025 aanbieden. Hierin staat hoe we de Capelse inkomensregelingen laagdrempeliger gaan uitvoeren. Hierbij maken we ook gebruik van de aanbevelingen uit het in december 2024 te verwachten Rekenkamerrapport naar de Capelse inkomensregelingen.

Ook wordt er hard gewerkt aan een nieuw beleidsplan schulddienstverlening, dat later dit jaar aan uw raad wordt aangeboden. Dit in samenhang met de plannen van het Rijk om de basisdienstverlening voor de schuldenaanpak te versterken, zodat meer inwoners (betere) hulp bij schulden krijgen. Naar verwachting neemt het aantal Capellenaren met schuldenproblematiek toe in 2025, met name onder zzp'ers en jongeren. Dit zijn aandachtsgroepen in onze aanpak.

Voor jongeren is er nog meer broodnodige aandacht. Zo hebben we in 2024 de Hervormingsagenda Jeugd uitgewerkt in een lokaal plan: 'tegen de stroom in voor duurzame en betaalbare jeugdhulp'. We nemen dit in 2025 mee bij de herijking van ons nieuwe Beleidskader Jeugdhulp. Er worden maatregelen opgesteld om de jeugdhulp toekomstbestendig te maken. Hiermee zetten we de ontwikkeling in van 'problematiseren' naar 'normaliseren'. Mede door de laagdrempelige werkwijze van onze KinderLabs kunnen we op deze ontwikkeling inspelen en kan tijdig gesignaleerd en doorverwezen worden.

De ombuigingsopgave

Zoals in het eerste gedeelte van deze aanbiedingsbrief is benoemd houden we het tekort de komende jaren zo klein mogelijk, onder meer door het verhogen van de OZB-tarieven en de taakstelling op de bedrijfsvoering. Maar we ontkomen er niet aan om ook verder vooruit te blikken. Voor het jaar 2029 (het laatste jaar van de volgende meerjarenbegroting) is nu een negatief resultaat voorzien van ruim 19 miljoen euro. Na het ravijnjaar dalen we dus nog behoorlijk verder af. Zo ver dat het niet aannemelijk is dat we vanzelf weer boven komen. Er moet dus een fors maatregelenpakket worden voorbereid om een zo groot mogelijk deel van dit voorziene tekort de komende jaren te dichten.

Dat maatregelenpakket heeft geen betrekking meer op financieel technische maatregelen, scherper aan de wind zeilen en meer efficiency aanbrengen in hoe we onze taken uitvoeren. De bekende eerste drie 'sporen' uit onze eerdere aanpak. We ontkomen er niet aan om verder te gaan en spoor vier en vijf te bewandelen: het voorbereiden van maatregelen, die ervoor zorgen dat de dienstverlening of ons voorzieningenniveau versoberd wordt, werkzaamheden in de stad worden gefaseerd (spoor 4) of de inkomsten vergroot worden, bijvoorbeeld door de lasten voor inwoners te verhogen (spoor 5).

De afgelopen maanden is intensief gewerkt aan het in kaart brengen van tal van 'ombuigingsmogelijkheden'. Dit is gedaan binnen zes zoekrichtingen: Voorzieningen, Diensten, Efficiënte organisatie, Inkomsten, Medebewindstaken en Financiële kaders. Hierover wordt op 5 november met uw raad nader gesproken. Gelijktijdig met de vaststelling van deze begroting wordt gezamenlijk bepaald welke ombuigingen verder worden uitgewerkt op haalbaarheid, wenselijkheid en financiële en maatschappelijke impact.

Op basis van de uitkomsten van deze uitwerking en het actuele financiële perspectief zoals dat bekend is bij de Voorjaarsnota 2025, wordt uw raad bij de behandeling van die nota voorgesteld te besluiten wat de noodzakelijke vervolgstappen zijn.

Financieel perspectief 2024 - 2032

De onderstaande tabel laat de financiële resultaten zien: het saldo van baten en lasten.

Financiële eindstand (bedragen in € 1.000)	Begroting en meerjarenbegroting								
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Eindstand Begroting 2024 (incl. amendementen)	V378	V4.285	N1.885	N5.345	N7.406	N9.756	N12.969	N15.566	N15.566
Eindstand Najaarsnota 2023	V1.005	V4.033	N2.731	N6.172	N8.223	N10.603	N13.816	N15.513	N15.513
Tussenstand Voorjaarsnota 2024	N4.724	N2.600	N11.136	N14.801	N17.861	N20.916	N24.515	N26.754	N29.867
Dekking negatieve resultaten 2024 en 2025 (VJN 2024 0.18)	V4.724	V2.600							
Eindstand Voorjaarsnota 2024	N 0	N 0	N11.136	N14.801	N17.861	N20.916	N24.515	N26.754	N29.867
Actualisatie	N 0	V301	N10	N143	N121	N231	N285	N414	N294
Wijzigingsvoorstellen	V760	N2.079	V1.058	V680	V842	V2.120	V3.028	V3.468	V3.018
Dekking negatieve resultaten 2024 en 2025 (VJN 2024 0.18)	N760	V1.778							
Afronding	V 0	V 0	V 2	V 3	V 4	V 3	V 3	V 4	V 3
Eindstand Najaarsnota 2024 en Begroting 2025	V 0	V 0	N10.086	N14.261	N17.137	N19.024	N21.769	N23.696	N27.140

De actualisatie van de Begroting 2025 en wijzigingsvoorstellen in de Najaarsnota 2024 / Begroting 2025 leveren in 2024 en in 2026 en volgende jaren per saldo voordelen op, waardoor de eindstanden positiever zijn geworden. De wijzigingsvoorstellen voor 2025 zijn per saldo nadelig. In lijn met het wijzigingsbesluit uit de Voorjaarsnota 2024 (0.18) worden de resultaten uit 2024 en 2025 gedekt door een onttrekking aan de Algemene reserve. Totaal wordt in 2024 en 2025 respectievelijk 3.964 en 4.378 onttrokken, waardoor de begroting in die jaren - op papier - sluitend is.

Vanaf 2026 hebben we geen sluitende begroting meer. De eindstanden van de begroting met een oplopend tekort van N10.086 naar N27.140 benadrukken de noodzaak van de ombuigingsopgave, waarvan de uitkomsten verwerkt zullen worden in de Voorjaarsnota 2025.

Risico's

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing rapporteren we over de risico's die we als gemeente lopen. In 2024 is onze weerstandsratio 50,9 en in 2025 7,0. In beide jaren is dat meer dan voldoende om de nu bekende en gekwantificeerde risico's op te vangen. De hogere weerstandsratio in 2024 komt omdat de risico's voor het resterende jaar beperkt zijn. Gezien het oplopende negatieve resultaat in de begroting neemt de Algemene reserve in hoog tempo af. Hierdoor daalt de weerstandsratio ook drastisch in de meerjarenbegroting.

Financiële kengetallen en EMU-saldo

Het exploitatieresultaat dat hierboven is toegelicht, is niet het enige middel om de financiële gezondheid van gemeenten te beoordelen. Er zijn bijvoorbeeld ook posten die niet meegenomen worden in dit saldo, maar (uiteindelijk) wel tot feitelijke kosten leiden, zoals uitgaven in voorzieningen of investeringskredieten. Sinds een aantal jaar is het daarom voor gemeenten verplicht om financiële kengetallen te berekenen. Deze vindt u terug in de hoofdstukken Begroting op hoofdlijnen en Financiële begroting.

Ook berekenen we het EMU-saldo, dat een inschatting geeft van alle verwachte kasstromen: alle feitelijke inkomsten en uitgaven.

EMU-saldo

Het EMU-saldo ontwikkelt zich als volgt:

EMU-saldo	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
NJN 2023	-42.317	-20.831	-24.193	-23.736	-24.138	-16.996	-26.354	-17.030	
VJN 2024	-44.202	-30.557	-40.557	-34.230	-35.847	-30.722	-42.250	-34.195	-40.502
NJN 2024 + Begroting 2025	-35.339	-34.542	-49.591	-44.867	-33.944	-29.310	-40.432	-33.187	-40.191

Zoals uit het EMU-saldo blijkt, is er op basis van de begroting sprake van een negatief EMU-saldo. Dit komt er op neer, dat we in alle jaren meer uitgeven dan dat er binnenkomt. Hierdoor nemen de leningen en daarbij behorende rentelasten jaarlijks toe.

Het EMU-saldo van gemeenten draagt bij aan het totale EMU-saldo in Nederland. Volgens de Septembercirculaire 2024 zou deze voor ons niet nadeliger moeten zijn dan N12.807, oftewel ons Capelse aandeel in het totale begrotingstekort van Nederland. Deze referentiewaarde is inclusief ons aandeel in openbare lichamen, zijnde gemeenschappelijke regelingen. Dit is echter geen harde norm, maar een indicatie. Uit de tabel blijkt dat we hier niet aan voldoen. Een EMU-saldo van 0 is overigens de theoretisch beste situatie, als uitgaven en inkomsten aan elkaar gelijk zijn.

Vervolgprocedure

U behandelt de Begroting 2025 (inclusief Najaarsnota 2024) op 21-23 oktober 2024 in de commissies en op 11 november 2024 in de raad. De raad autoriseert de verantwoording op programmaniveau. De Begroting 2025 (inclusief Najaarsnota 2024) sturen we na vaststelling in de gemeenteraad naar onze toezichthouder de Provincie Zuid-Holland.

Informatie en vragen

U kunt beleidsinhoudelijke en financieel-technische vragen stellen bij de afdeling Financiën via p&c@capelleaandenijssel.nl.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Capelle aan den IJssel,

De secretaris

De burgemeester

mr. A.H.P. van Gils

drs. J. Manusama MA